

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та
управління

_____ М. А. Лепський _____

« _____ » _____ 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПО 2.6 «Політичне проектування і прогнозування»

спеціальність 7.03010401 – «Політологія» (за сферами політичної діяльності)

факультет _____ соціології та управління _____

Запоріжжя – 2014 рік

Робоча програма «Політичне проектування і прогнозування» для студентів за спеціальністю 7.03010401 – «Політологія». – «26» серпня 2014 року. – 14 с.

Розробник: Лепська Наталія Володимирівна, к. політ.н., ст. викладач каф. політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології
Протокол від «26» серпня 2014 року № 1

Завідувач кафедри _____ Є.Г.Цокур

«_____» _____ 2014 року

Схвалено науково-методичною радою факультету соціології та управління
Протокол від «28» серпня 2014 року № 1

Голова _____ О.С.Маліновська

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0301 - «Соціально-політичні науки»	Цикл професійно-орієнтованих дисциплін	
Модулів – 2	Спеціальність: 7.03010401 – «Політологія»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферативні матеріали, прогностичні дослідження за певними методами аналізу		Семестр	
Загальна кількість годин - 144		9 -й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	34год.	год.
		Семінарські	
		16 год.	год.
		Самостійна робота	
		66 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		28 год	
Вид контролю			
		іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 50 год.: 94 год.(1:2).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: дати студентам необхідні знання стосовно сутності, особливостей та специфіки практичного застосування методів політичного проектування і прогнозування в умовах швидкоплинної динаміки політичних процесів.

Завдання курсу: розкрити сутність категорій і методів політичного проектування і прогнозування, засвоїти основи їх застосування для ефективної реалізації цілей та завдань в сфері політичних відносин.

У результаті вивчення курсу студент повинен:

Знати:

1. Предмет політичного проектування і прогнозування, його об'єктивно-методологічні основи і поняттєво-категоріальний апарат.
2. Класифікацію проектів стосовно політичної сфери, сутність, структуру, типологію політичних прогнозів.
3. Методологію і принципи політичного прогнозування.
4. Методологію і принципи політичного проектування.
5. Основні етапи політичного прогнозування і проектування.
6. Методику здійснення політичних прогнозів і розробки проектів.
7. Специфіку глобального політичного прогнозування.
8. Можливості практичного застосування отриманих знань.

Вміти:

1. Компетентно тлумачити базові терміни політичного проектування і прогнозування.
2. Розпізнавати різні види прогнозів та проектів з оглядом на їхню специфіку та сферу застосування.
3. Свідомо застосовувати певні методи політичного проектування і прогнозування.
4. Здійснювати підбір основної документації та базової інформації для політичного прогнозування і розробки проектів.
5. Формулювати завдання на різних етапах політичного прогнозування і розробки політичних проектів.
6. Застосовувати теоретичні знання на практиці.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Теоретичні основи політичного прогнозування

Тема 1. Сутність політичного прогнозування як методу політичного аналізу

Тема 2. Методи політичного прогнозування

Тема 3. Об'єкт політичного прогнозування

Тема 4. Етапи політичного прогнозування

Тема 5. Глобальне політичне прогнозування

Змістовий модуль II. Праксеологія політичного прогнозування і проектування

Тема 1. Теорія і практика політичного планування: загальний досвід країн пострадянського простору і досвід зарубіжних країн.

Тема 2. Прогнозування основних напрямків соціально-політичного розвитку країни

Тема 3. Теоретико-методологічні аспекти політичного проектування

Тема 4. Загальні процедури розробки проектів

Тема 5. Технологія розробки політичного проекту

Тема 6. Проектування виборчої кампанії

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с/п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи політичного прогнозування												
Тема 1. Сутність і політичного прогнозування як методу політичного аналізу	14	6	4			4						
Тема 2. Глобальне політичне прогнозування	12	2	2			8						
Тема 3. Об'єкт політичного прогнозування	8	2	2			4						
Тема 4. Етапи політичного прогнозування	8	4				4						
Тема 5. Методи політичного прогнозування	14	4	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	56	18	10			28						
Змістовий модуль 2. Праксеологія політичного прогнозування і проектування												

Тема 6. Теорія і практика політичного планування: загальний досвід країн пострадянського простору і досвід зарубіжних країн	6	2				4						
Тема 7. Прогнозування основних напрямків соціально-політичного розвитку країни	8	2	2			4						
Тема 8. Теоретико-методологічні основи політичного проектування	14	4	2			8						
Тема 9. Загальні процедури розробки проектів	8	2				4						
Тема 10. Технологія розробки політичного проекту	10	2				8						
Тема 11. Виборча кампанія як реалізація політичного проекту	16	4	2			10						
Разом за змістовим модулем 2	62	16	6			38						
	116	34	16			66						
ІНДЗ	28		-	-	28	-						
Усього годин	144	34	16			28	66					

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність політичного прогнозування як методу політичного аналізу	6
2	Глобальне політичне прогнозування	2
3	Об'єкт політичного прогнозування	2
4	Етапи політичного прогнозування	4
5	Методи політичного прогнозування	4
6	Теорія і практика політичного планування: загальний досвід країн пострадянського простору і досвід зарубіжних країн	2
7	Прогнозування основних напрямків соціально-політичного розвитку країни	2
8	Теоретико-методологічні аспекти політичного проектування	4
9	Загальні процедури розробки проектів	2
10	Технологія розробки політичного проекту	2
11	Виборча кампанія як реалізація політичного проекту	4
	Усього	34

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Еволюція прогностики. Сутність політичного прогнозування як методу політичного аналізу	4
2	Глобальне політичне прогнозування.	2
3	Об'єкт політичного прогнозування	2
4	Методи політичного прогнозування	2
5	Прогнозування основних напрямків соціально-політичного розвитку країни	2
6	Основи політичного проектування.	2
7	Виборча кампанія як реалізація політичного проекту.	2
	Усього	16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність політичного прогнозування. Релігійні, утопічні та історико-філософські основи прогнозування	4
2	Методи політичного прогнозування. Політичне моделювання. З'ясування сутності застосування сучасних авторських моделей в політичному прогнозуванні на конкретних прикладах	8

3	Об'єкт політичного прогнозування. Специфіка розробки базової моделі об'єкту прогнозування	4
4	Складання прогнозу розвитку певного об'єкту або явища політичного життя	4
5	Концепції глобального прогнозування; підготовка доповідей/творчих робіт/рефератів на основі прочитаних монографій	8
6	Досвід зарубіжних країн з проблеми розробки і системи політичного проектування	4
7	Проблемно-цільове програмування в системі управління політичними процесами	4
8	Теоретико-методологічні аспекти політичного проектування	8
9	Практика розробки проектів в політичній сфері	4
10	Сучасні технології розробки політичного проекту	8
11	Проектування виборчої кампанії певної політичної партії	10
	Усього	66

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання з курсу «Політичне проектування і прогнозування» для студентів 5-го курсу передбачає *аналіз сценаріїв* політичного розвитку певної країни (на розсуд студента), або розвитку глобальної моделі світоустрою, регіональної конфігурації країн, певної політичної ситуації, конфлікту тощо. Необхідно представити принаймні три сценарії: песимістичний, оптимістичний та інерційний. За виконану індивідуальну роботу студент максимально отримує 20 балів.

Форма звітності: результати роботи потрібно оформити у друкованому вигляді; орієнтовний обсяг – 20 сторінок.

9. Методи навчання

Вивчення курсу «Політичне проектування і прогнозування» передбачає застосування наступних методів навчання:

- *лекційний*, сутність якого полягає у викладанні викладачем основних теоретичних положень, аналізі й узагальненні їх, а студенти сприймають і обмірковують навчальний матеріал, приходячи у результаті спільної роботи з викладачем до самостійного узагальнення і висновків;
- *самостійна робота*, яка охоплює різноманітні напрями діяльності, здійснюваної як за завданням викладача, так і згідно з особистими планами; самостійна робота краще за інші методи забезпечує індивідуальне навчання, оскільки при його використанні вдається спрямувати пізнавальну діяльність на розвиток аналітичного мислення, творчих здібностей студентів тощо;
- *метод навчальної дискусії і обговорення* навчального матеріалу дозволяє розвивати у студентів вміння відстоювати свої погляди і переконання,

застосовується на заняттях і консультаціях під керівництвом викладача, проходить у формі дискусії, дозволяє значно поглибити і систематизувати знання, удостовіритися у правильності розуміння тієї чи іншої проблеми, перевірити підставу висновків;

- *дослідницький метод* спирається на метод самостійної роботи при спрямовуючій ролі викладача надає студентам можливості здобути нові знання, набути навичок з підготовки наукових статей, звітних матеріалів й інших науково узагальнених праць, застосовується у системі наукової роботи, у ході виконання курсових і дипломних робіт, підготовки рефератів, на семінарських заняттях, при вирішенні завдань іншого навчального характеру;
- *метод практичних робіт* використовується у ході різного роду практик студентів (навчальної на базі університету, виробничої у ЗОДА, штабах міських/обласних осередків партій тощо), під час яких вони набувають і удосконалюють різноманітні практичні навички, при цьому наочно представляючи результати своєї праці.

Реалізація методів навчання відбувається на навчальних заняттях, основні види з яких застосовуються під час вивчення дисципліни «Політичне проектування і прогнозування»:

- *лекція*: 1) інформаційна лекція – призначена для повідомлення навчальної інформації у вигляді готових знань; 2) проблемна лекція – використовується для залучення до спільної роботи студентів з викладачем, який заохочує їх до роздумів і дискусії, використовуються діалогічні форми роботи, щоб підвести студентів до самостійних висновків під час вирішення протиріччя, яке міститься у проблемній ситуації; 3) лекція-візуалізація – навчальний матеріал представляється у наочних образах, надає можливість студентам творчо перетворювати, більш компактно компонувати усну і писемну інформацію за рахунок систематизації і виділення принципово вагомих елементів матеріалу, який вивчається; наочні образи створюються викладачем або на аудиторній дошці, або з використанням комп'ютерних презентацій, або з переглядом відео матеріалів, спеціально підібраних за окремими темами курсу; 4) образно-установча лекція – виноситься матеріал, який міг би бути викладеним на декількох лекціях, проте за умов нестачі часу викладачем ставиться порівняно велика навчальна проблема, розкривається її зміст, шляхи можливого вирішення і надає рекомендації для самостійної роботи;
- *семінарське заняття*: 1) розгорнута бесіда за складеним і заздалегідь доведеним планом; 2) невеликі доповіді студентів з наступним їх обговоренням також за раніше виданим планом;
- *ділова гра*: передбачається продуктивна діяльність студентів, під час якої розвиваються і закріплюються навички самостійної роботи, вміння професійно мислити, вирішувати завдання, управляти колективом, приймати рішення та організовувати їх виконання; включає наявність

- ігрового моделювання та розподіл ролей між учасниками гри, підкорення їх різнобічних інтересів загальній меті;
- *розігрування ролей* як простіший вид ділової гри потребує менших затрат часу, взаємодія учасників ігрового заняття здійснюється частіше у вигляді дискусій (наприклад, за методом суду студенти відстоюють/критикують певну точку зору, винесену на обговорення викладачем за тематикою дисципліни);
 - *аналіз конкретних ситуацій*: даному різновиду занять властиве постановка викладачем складної задачі, формулювання ним контрольних запитань з даної проблеми, обговорення можливих варіантів рішень (наприклад, з проблем прогнозування наслідків національних чи релігійних конфліктів, терористичних актів, підсумків виборчої кампанії, розробки стратегії внутрішньої чи зовнішньої політики керівництвом держави тощо).

10. Методи контролю

Контроль рівня знань студентів щодо засвоєння ними тем з дисципліни «Політичне проектування і прогнозування» включає:

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретних завдань.

Оцінювання відповідей на семінарському занятті відбувається за такими критеріями:

4 бали – чітка обґрунтована змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

3 бали – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

2 бали – змістовне доповнення;

1 бал – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповіді.

Рубіжний підсумковий контроль проводиться по завершенні вивчення змістовного модуля у вигляді контрольної роботи.

Оцінювання модульних контрольних робіт:

11-12 балів – чітка обґрунтована змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції;

10-9 балів – все вище перелічене, але при відсутності авторської позиції;

8-6 балів – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції;

5-3 балів – поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел;

2-1 балів – короткий поверховий виклад матеріалу, нечіткі та помилкові визначення понять;

0 балів – відсутність відповіді.

Підсумковий контроль проводиться по закінченні вивчення курсу з метою оцінювання результатів вивчення навчального курсу на завершальному етапі.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю:

№ п/п	Вид діяльності	Коефіцієнт (вартість виду)	Кількість робіт	Результат
1.	Індивідуальні завдання	10	2	20
2.	Самостійна робота	2	6	12
3.	Модульна контрольна робота	12	2	24
4.	Семінарське заняття	3	8	24
Підсумковий рейтинговий бал				80

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль знань			Іспит	Сума
Контрольний модуль 1	Контрольний модуль 2	Індивідуальне завдання		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	20	20	100
30	30			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

12. Методичне забезпечення

1. «Політичне проектування і прогнозування»: Навчальна програма курсу. / Укладач Лепська Н.В. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – 11с.
2. Методичне забезпечення лекційних занять з курсу «Політичне проектування і прогнозування».

3. Методичне забезпечення семінарських занять з курсу «Політичне проектування і прогнозування».
4. Методичне забезпечення самостійної роботи з курсу «Політичне проектування і прогнозування».
5. Перелік питань до заліку з курсу «Політичне проектування і прогнозування».
6. Контрольні завдання та тести з курсу «Політичне проектування і прогнозування».
7. Карта забезпечення навчальною літературою з курсу «Політичне проектування і прогнозування».

13. Рекомендована література

Основна

1. Баваров А.С. Метод сценариев как разновидность интуитивно-логических методов прогнозирования. – М., 1990. – 234 с.
2. Бестужев-Лада И.В. Альтернативная цивилизация. – М.: Владос, 1998. – 690 с.
3. Бестужев-Лада И.В. Впереди XXI век: перспективы, прогнозы, футурологи. Антология современной классической прогностики 1952-1999. – М.: Academia, 2000. – 854 с.
4. Бестужев-Лада И.В. Нормативное социальное прогнозирование. – М.: Наука, 1987. – 815с.
5. Бестужев-Лада И.В. Перспективы трансформации России. – М.: ЦОН МГУ, 1998. – 350 с.
6. Бестужев-Лада И.В. Поисковое социальное прогнозирование. – М.: Наука, 1984. – 740 с.
7. Бестужев-Лада И.В. Прогнозирование в социологических исследованиях: Методологические проблемы. – М., 1978. – 351 с.
8. Бестужев-Лада И.В. Рабочая книга по прогнозированию. – М.: Мысль, 1982. – 620 с.
9. Бестужев-Лада И.В., Наместникова Г.А. Социальное прогнозирование. – М., 2002. – 348 с.
10. Бестужев-Лада И.В., Наместникова Г.А. Технология прогнозных разработок социальных процессов. – М.: Поиск, 1992. – 670 с.
11. Боришполец К.А. Методы политических исследований. – М., 2005. – 221с.
12. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. – К.: Генеза, 2006. – 400 с.
13. Панарин А. Глобальное политическое прогнозирование. – М.: Алгоритм, 2000. – 352 с.
14. Прогностика. Терминология. – М., 1990. – 56 с.
15. Телешун С., Баронін А. Політична аналітика прогнозування та політичні консультації. – К., 2001. – 356с.

Додаткова

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования: Пер. с англ. – М.: Академия, 1999. – 920 с.
2. Бешелев Д., Гурвич Ф. Г. Экспертные оценки. – М.: Наука, 1973. – 361 с.
3. Буздалин А.В. Верификация прогнозов. Случай многоточечных экспертных оценок. Формирование новой парадигмы обществоведения. – М.: Международный Фонд Кондратьева Н.Д., 1996. – 611 с.
4. Бушуев С. Д., Морозов В. В. Динамическое лидерство в управлении проектами: Монография. – 2-е изд. – К.: 2000. – 312 с.
5. Веймер Д.Л., Вайнинг Е.Р. Аналіз політики: концепції і практика. – К.: Вид-во С.Павличко «Основи», 2000. – 654 с.
6. Гвишиани Д.М. Процессы глобального развития: моделирование и анализ. – М., 1984. – 293 с.
7. Гордон Т. Дж. Новые подходы к методу Дельфи. – М., 1972. – 226 с.
8. Кеннеди П. Вступая в двадцать первый век. – М.: Весь Мир, 1997. – 280 с.
9. Кононенко И.В. Долгосрочный прогноз социально-экономического развития Украины. – Харьков, 1999. – 327 с.
10. Лисичкин В.А. Теория и практика прогностики. Методологические аспекты. – М., 1972. – 342 с.
11. Лисичкин В.А. Теория и практика прогностики. – М.: Наука, 1972. – 264 с.
12. Литвак В. Г. Пути повышения качества прогнозов. – М., 1990. – 461 с.
13. Крымский С.Б., Пилипенко В.Е., Салюк Ю.В. Верификация социальных прогнозов (методологический аспект). – К., 1992. – 115с.
14. Панарин А.С. Искушение глобализмом. – М.: Эксмо-пресс, 2002. – 542 с.
15. Прогнозное социальное проектирование. – М., 1994. – 219 с.
16. Сидельников Ю.В. Пути повышения качества прогнозов. – М., 1990. – 296 с.
17. Сидельников Ю.В. Теория, организация экспертного прогнозирования. – М., 1990. – 347 с.
18. Тавокин Е.П. Социологические прогнозы электорального поведения. – Ж.: Социологические исследования, 1996. – 304 с.
19. Тоффлер А. Футурошок. – СПб: Лань, 1997. – 461 с.
20. Яковец Ю.В. Формирование новой парадигмы обществоведения. – М., 1996. – 270 с.
21. Янч Э. Научно-техническое прогнозирование. – М., 1974. – 395 с.

14. Інформаційні ресурси

Інтернет-ресурси:

1. Амелин В.Н. Социально-политические процессы, общественное мнение, социальный контроль. <http://lib.socio.msu.ru/l/library?e=d-000-00---001ucheb-->

2. Бестужев-Лада И.В., Наместникова Г.А. Социальное прогнозирование
Курс лекций. <http://lib.socio.msu.ru/l/library?e=d-000-00---001ucheb-->
3. Гаджиев К.С. Политическая наука. <http://lib.socio.msu.ru/l/library?e=d-000-00---001ucheb-->
4. Иванов В.Н., Семигин Г.Ю. Политическая социология.
<http://lib.socio.msu.ru/l/library?e=d-000-00---001ucheb-->
5. Симонов К.В. Политический анализ.
<http://lib.socio.msu.ru/l/library?e=d-000-00---001ucheb-->
6. [http:// www.nbu.gov.ua](http://www.nbu.gov.ua) Національна бібліотека України імені
В.І.Вернадського
7. [http://www. ipiend.gov.ua](http://www.ipiend.gov.ua) Інститут політичних і етнонаціональних
досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України
8. [http:// www.iweir.org.ua/](http://www.iweir.org.ua/) Інститут світової економіки і міжнародних
відносин
9. [http:// www.irr.lviv.ua/](http://www.irr.lviv.ua/) Інститут регіональних досліджень
10. [http:// www.iep.i-c.com.ua/](http://www.iep.i-c.com.ua/) Інститут економічного прогнозування
11. [http:// www.niss.gov.ua](http://www.niss.gov.ua) Національний інститут стратегічних
досліджень
12. [http:// www.politik.org.ua](http://www.politik.org.ua) Український центр політичного
менеджменту («Журнал «Політичний менеджмент»)
13. [http:// igls.com.ua](http://igls.com.ua) Інститут глобальних стратегій
14. [http:// www.ucipr.kiev.ua](http://www.ucipr.kiev.ua) Український незалежний центр політичних
досліджень
15. [http:// www.icps.kiev.ua](http://www.icps.kiev.ua) Міжнародний центр перспективних
досліджень
16. [http:// www.e-lib.info](http://www.e-lib.info) Електронна бібліотека